

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31.03.1960, sp. zn. 4 Cz 24/60, ECLI:CZ:NS:1960:4.CZ.24.1960.1

Číslo: 43/1960

Právní věta: Ustanovenie § 12 zák. č. 71/1958 Zb. o prejednaní náhrady škody so závodným výborom odborového sväzu a zamestnancom platí aj v rozkaznom konaní.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 31.03.1960

Spisová značka: 4 Cz 24/60

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody, Odbory

Předpisy: 142/1950 Sb. § 1 odst. 2

§ 59

§ 88 odst. 1

§ 93

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 43/1960 sb. rozh.

Ustanovenie § 12 zák. č. 71/1958 Zb. o prejednaní náhrady škody so závodným výborom odborového sväzu a zamestnancom platí aj v rozkaznom konaní.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu z 31. marca 1960, 4 Cz 24/60.)

Žalobca podal na Ľudovom súde v Lučenci žalobu na zaplatenie manka proti žalovanému ako hmotnezodpovednému vedúcemu predajne, a navrhol súčasne, aby vec bola vybavená platobným rozkazom. Žalovaný podal proti platobnému rozkazu odpor.

Ľudový súd v Lučenci odpor ako oneskorený odmietol.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesenie súdu prvej stolice o odmietnutí odporu žalovaného potvrdil.

Najvyšší súd rozhodol na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu, že rozhodnutím ľudového súdu, ktorým bol vydaný platobný rozkaz, bol porušený zákon.

Odôvodnenie:

V ustanoveniach § § 1 odst. 2, 59, 88 odst. 1 a 93 o. s. p. je vyjadrená vedúca zásada občianskeho súdneho poriadku, zásada materiálnej pravdy, ktorá ukladá súdom zistenie skutočného stavu veci. Zásada materiálnej pravdy je v záujme urýchleného získania súdneho rozhodnutia vo veciach zaplatenia peňažitej sumy prelomená potiaľ, že súd môže na návrh žalobcu v žalobe bez vypočutia žalovaného vydať platobný rozkaz, v ktorom uloží žalovanému, aby do 15 dní pod exekúciou zaplatil žalobcovi pohľadávku žiadanú v žalobe s požadovanými úrokmi a určenými trovami, alebo aby v tej istej lehote podal proti tomu odpor na súde, ktorý vydal rozkaz (§ 425 odst. 1 o. s. p.).

Platobný rozkaz, proti ktorému nebol žalovaným včas podaný odpor, nadobúda účinnosť právoplatného rozsudku. Je teda súdnym rozhodnutím vydaným len na základe prednesov žalobcu, správnosť ktorých nemusí byť súdom skúmaná.

Ustanovenie § 425 odst. 1 o. s. p. dôsledne neukladá súdu povinnosť vydať platobný rozkaz, ale ponecháva jeho úvahe, či za daného stavu veci je možno vec platobným rozkazom vybaviť. Vec nie je možno vybaviť platobným rozkazom v takom prípade, kde by toto rozhodnutie nebolo spravodlivé, to znamená, že by nemalo základ v skutočnostiach žalobou uvádzaných a že by nezodpovedalo príslušným zákonným ustanoveniam.

Tam teda, kde skutkový základ žalobou tvrdený pre posúdenie veci po stránke právnej nestačí, alebo tam, kde požadovaný nárok nemá oporu v zákone, nie je možno žiadosti o vydanie platobného rozkazu vyhovieť a v takomto prípade súd nariadi ústne pojednávanie o žalobe (§ 424, 425 odst. 5 o. s. p.).

V žalobách o zaplatenie manka nie je síce podľa zákona skrátené konanie podľa § 425 o. s. p. vylúčené, vzhľadom na závažnosť veci nie je však zásadne vhodné vydávať v týchto veciach platobné rozkazy, nakoľko tým spravidla uniká možnosť zistiť príčinu škody a tým jej čeliť. Okrem toho je v týchto prípadoch nutné, aby súd zistil, či nebola škoda spôsobená tiež zavinením žalobcu - v ktorom prípade nesie škodu žalobca pomerne podľa § 4 odst. 1 zák. č. 71/1958 Zb. - a či sú dané podmienky pre použitie sudcovského zmiernovacieho práva podľa § 7 (§ 10) cit. zák.; okolnosti týkajúce sa spoluviny aj zmiernenia náhrady, ktoré musia byť vyšetrené z úradnej povinnosti, nie sú potom vždy patrné zo žaloby.

Je teda účelnejšie nariadiť v žalobách na zaplatenie manka spravidla ihneď ústne pojednávanie, ako to dopúšťa znenie § 425 o. s. p. Vyžaduje to nielen starostlivosť súdu o zistenie materiálnej pravdy a príčiny vzniku manka, ale javí sa to potrebným tým skôr, že vedúci predajne nemajú vždy dostatok skúseností a odbornej kvalifikácie; ústne pojednávanie samo je potom výchovným prostriedkom nielen pre žalovaných, ale aj pre vedenie podniku, ktoré je upozornené na závady podľa námietok jednotlivých žalovaných.

Už to, čo bolo povedané, vyvoláva pochybnosti v tom smere, či bolo na mieste vydanie platobného rozkazu (porov. rozh. č. 125/1954 , 126/1956 Zb. rozh. čs. súdov).

V žiadnom prípade však nemohlo dôjsť k vydaniu platobného rozkazu z toho dôvodu, že ide o nárok, ktorý už podľa tvrdenia žaloby je potrebné posúdiť podľa zák. č. 71/1958 Zb. Tento zákon ukladá totiž, aby náhrada škody bola prejednaná so závodným výborom odborového sväzu a so zamestnancom (§ 12 cit. zák.). Toto prejednanie je obligatórne, ako bolo zdôvodnené už v stanovisku občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu z 15. apríla 1959, 1 Ec 41/59, ktoré bolo uverejnené pod č. 34/1959 Zb. rozh. Tohto ustanovenia je potrebné dbať aj v rozkaznom konaní. Zo zákona samého vzhľadom na jeho znenie a účel nie je možno najstť podklad pre záver, že by v prípade rozkazných žalôb, ktoré predstavujú len inú formu uplatnenia nároku pred súdom, ustanovenie § 12

zák. č. 71/1958 Zb. nemalo byť použité. Výklad, podľa ktorého by aj v prípade, kedy je uplatňovaný nárok podľa zák. č. 71/1958 Zb., nebolo potrebné predchádzajúce prejednanie podľa § 12 zák. č. 71/1958 Zb., by viedol k obchádzaniu citovaného zákonného ustanovenia a zužoval by spôsobom, ktorý by bol v rozpore s cieľom, ktorý zákon sleduje, dosah uvedeného ustanovenia. Je preto potrebné ustanovenie § 425 o. s. p. vykladať v súvislosti s ustanovením § 12 zák. č. 71/1958 Zb. Prakticky dôsledok toho sa prejaví tým, že ak nebude podaný s návrhom na vydanie platobného rozkazu bezpečný dôkaz o tom, že vec bola prejednaná spôsobom predpísaným ustanovením § 12 zák. č. 71/1958 Zb., súd sa pokúsi tento nedostatok odstrániť (§ § 1, 45 o. s. p.) v rámci prípravy ústneho pojednávania. Pritom poučí vedenie podniku, akým spôsobom je potrebné postupovať pri určení náhrady škody. Ak sa nepodarí súdu v poskytnutej lehote tento nedostatok odstrániť, žalobu odmietne podľa § 57 odst. 1 písm. b) o. s. p. Ak naproti tomu bola vzhľadom na výzvu súdu (§ § 1, 45 o. s. p.) vec v závodnom výbore ROH prejednaná, a to bezvýsledne, nariadi vo veci ústne pojednávanie.

Pokiaľ teda v súdnej veci vydal súd za účinnosti zák. č. 71/1958 Zb. platobný rozkaz, beztoho že by bol podaný dôkaz o tom, že vec bola riadne v zmysle § 12 zák. č. 71/1958 Zb. prejednaná, porušil zákon v ustanovení § 12 zák. č. 71/1959 Zb. v spojení s ustanovením § 425 o. s. p.